

۲۱۰۳۰۳۲

به نام خداوند بخشنده و مهربان

مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی

تألیف و گردآوری:

حامد کریمی

(دانشجوی دکترا مدیریت ورزشی دانشگاه مازندران)

محسن بختیاری داویجانی

(دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه تهران)

سمانه نجات‌پور

(دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبائی)

ویراستار علمی: امین رضا بخشی چناری

(دکترا مدیریت ورزشی دانشگاه تهران)

انتشارات سفیر سلامت

سرشناسه	: کریمی، حامد، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی / تالیف و گردآوری حامد کریمی، محسن بختیاری داویجانی، سمانه نجات پور؛ ویراستار علمی امین رضا بخشی چناری.
مشخصات نشر	: قم: سفیر سلامت، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۳۰ ص.: مصور، جدول.
شابک	: ۵۰۰۰۰ ریال : 978-600-884125-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: ورزشگاه‌ها -- مدیریت Stadiums -- Management
موضوع	: ورزش -- تسهیلات -- مدیریت Sports facilities-- Management
موضوع	: ورزشگاه‌ها -- طرح و ساختمان Stadiums -- Design and construction
موضوع	: ورزشگاه‌ها -- ایران -- طرح و ساختمان -- استانداردها
موضوع	: Stadiums -- Iran -- Design and construction -- Standards
موضوع	: ورزشگاه‌ها -- ایران -- طرح و ساختمان -- پیش‌بینی‌های ایمنی
موضوع	: Stadiums -- Iran -- Design and construction -- Safety measures
شناسه افزوده	: بختیاری داویجانی، محسن، ۱۳۷۳ - نجات پور، سمانه، ۱۳۷۲ -
شناسه افزوده	: بخشی چناری، امین رضا، ۱۳۶۵ -، ویراستار
رده بندی کنگره	: GV۴۰۱
رده بندی دیویی	: ۷۲۵/۸۰۴۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۱۷۴۶۷

شناسنامه

نام کتاب	: مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی
نویسندگان	: حامد کریمی
	: محسن بختیاری داویجانی، سمانه نجات پور
ویراستار علمی	: امین رضا بخشی چناری
ناشر	: سفیر سلامت
نوبت و سال چاپ	: ۱۳۹۹ - اول
تیراژ	: ۱۰۰۰ جلد
قطع و تعداد صفحات	: وزیری / ۲۳۰ صفحه
قیمت	: ۵۰۰۰۰ تومان
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۴۱-۲۵-۸

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه.....
مقدمه.....	۱۰.....
فصل اول: مدیریت اماکن و فضاهای ورزشی	۱۱.....
تاریخچه اماکن ورزشی.....	۱۲.....
اماکن ورزشی یونان باستان.....	۱۳.....
اماکن ورزشی رم باستان.....	۱۴.....
اماکن ورزشی ایران.....	۱۵.....
مسئولیت و وظایف مدیریت اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی.....	۱۶.....
فضای ورزشی.....	۱۷.....
اماکن ورزشی.....	۱۷.....
تقسیم‌بندی کلی اماکن ورزشی.....	۱۸.....
انواع اماکن ورزشی.....	۱۸.....
منابع طبیعی.....	۲۰.....
امکانات و زیر ساخت‌های پشتیبان.....	۲۱.....
انواع فضاهای ورزشی به لحاظ بهره‌برداری.....	۲۱.....
نگاهی کلی به روند مدیریت اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی.....	۲۲.....
ارتقای آگاهی‌ها: تضمین کننده آینده اماکن، تأسیسات و تجهیزات.....	۲۳.....
اندازه اماکن ورزشی.....	۲۴.....
تأثیر هنر معماری در طراحی اماکن و فضاهای ورزشی.....	۲۵.....
مفهوم زیباشناسی اماکن ورزشی.....	۲۵.....
استفاده از بافت در طراحی مناظر.....	۲۶.....
بکار گیری خلاقانه رنگ در طراحی.....	۲۷.....
ایجاد تعادل و محوطه‌سازی فضای اماکن ورزشی.....	۲۸.....
رنگ‌های استاندارد برای سطوح ورزشی.....	۲۸.....

۲۹	اهمیت فضاهای ورزشی در مدارس
۳۲	نمونه سؤالات تستی فصل اول
۳۴	پاسخنامه سؤالات تستی فصل اول
۳۵	فصل دوم: شاخص‌های طراحی و ساخت اماکن ورزشی
۳۶	شاخص‌های عمومی در طراحی و ساخت اماکن ورزشی
۳۹	اهداف مکان‌یابی پروژه‌های ورزشی
۴۰	زمان مکان‌یابی
۴۱	اقدامات بعد از مکان‌یابی
۴۱	جریان گردش کار در مکان‌یابی پروژه‌ها
۴۱	الزامات جدی برای دستگاه‌ها و عوامل اجرایی در بهره‌برداری از مکان‌یابی پروژه‌ها
۴۲	عوامل مؤثر بر جایابی مکان مناسب ورزشی
۴۴	کاربرد GIS در مکان‌یابی اماکن ورزشی
۴۵	تحلیل فرضی SWOT برای یک مجموعه ورزشی
۴۶	تجزیه و تحلیل ورزشی اماکن ورزشی
۴۷	تجزیه و تحلیل محل اماکن ورزشی
۴۸	برنامهریزی برای ساخت
۵۱	ساخت، تجهیز و توسعه اماکن و تأسیسات ورزشی
۵۲	اماکن، تأسیسات و تجهیزات مورد نیاز برای برگزاری رویدادهای ورزشی بزرگ
۵۳	توسعه پایدار
۵۶	نحوه تامین منابع مالی ساخت اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی
۵۷	مسئولیت‌های مدیران و کارکنان مجموعه ورزشی
۵۸	نکته: در موارد استثنایی می‌توان بعضی از مواد آیین نامه را تعدیل، اضافه یا کنار گذاشت
۵۹	نمونه سؤالات تستی فصل دوم
۶۲	پاسخنامه سؤالات تستی فصل دوم
۶۳	فصل سوم: ایمنی، امنیت و بهداشت اماکن ورزشی

۶۴	ایمنی
۶۵	امنیت
۶۷	مدیریت امنیت
۶۸	جلوگیری از به هدر رفتن منابع
۶۹	مدیریت جمعیت
۶۹	مدیریت ریسک
۷۰	مدیریت خطر
۷۲	مدیریت بحران
۷۳	ایمنی در اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی
۷۳	مراحل ایمن سازی فضاهای ورزشی
۷۹	انواع ایمنی در فضاهای ورزشی
۸۰	نحوه رفتار استفاده کنندگان یا مشتریان در اماکن و تأسیسات ورزشی
۸۱	تخلفات ممکن در اماکن ورزشی
۸۲	ایمنی استفاده کنندگان از اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی
۸۴	تهدیدات و خطرات موجود در ایمنی و سلامتی اماکن و تأسیسات ورزشی
۸۶	تدابیر عملی برای پیشگیری و مبارزه با چند بیماری خاص
۸۸	دوپینگ
۸۸	پرخاشگری
۸۹	راهکارهای بهبود کیفیت هوا در مجموعه های ورزشی
۹۰	ایمن سازی اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی
۹۰	بهبود بخشی دائمی شرایط
۹۱	مسئولیت حقوقی مدیریت اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی
۹۱	اصول اساسی برای اداره ایمن یک مجموعه ورزشی
۹۶	سلامت و بهداشت
۹۷	بهداشت در اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی

۱۰۲.....	مدیریت موفق برگزاری رویدادهای ورزشی
۱۰۳.....	چگونگی پیشگیری از حوادث ناگوار در برگزاری رویدادهای ورزشی
۱۰۳.....	تدابیر مؤثر در بهبود دائمی برگزاری رویدادهای ورزشی
۱۰۴.....	روش‌های طراحی ایمنی در برابر آتش
۱۰۴.....	عواملی که ایمن‌سازی ساختمان‌های ورزشی را مختل می‌کند:
۱۰۵.....	مشکلات موجود در تعمیر و نگهداری اماکن و فضاهای ورزشی
۱۰۵.....	محدودیت‌های موجود در طراحی اماکن ورزشی
۱۰۶.....	عوامل حفظ و نگهداری از اماکن و فضاهای ورزشی
۱۱۱.....	مدیریت نیروی انسانی در اماکن ورزشی
۱۱۲.....	ارتقای آگاهی‌ها در اماکن ورزشی
۱۱۳.....	آموزش کارکنان
۱۱۵.....	نگهداری کارکنان خوب
۱۱۷.....	ارزیابی عملکرد
۱۱۸.....	تعادل بین کار و زندگی
۱۲۰.....	رعایت حقوق اجتماعی و فرهنگی در مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی
۱۲۳.....	مناسب‌سازی اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی برای معلولان
۱۲۸.....	توجه‌پذیری اقتصادی در مدیریت اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی
۱۲۸.....	عملکرد اقتصادی
۱۲۹.....	مشتری‌مداری
۱۳۱.....	بهره‌وری انرژی در اماکن ورزشی
۱۳۳.....	روشنایی اماکن ورزشی
۱۳۷.....	بکارگیری جذب آکوستیکی مناسب
۱۳۸.....	عایق‌بندی صدا در اماکن ورزشی
۱۳۹.....	کف‌پوش اماکن ورزشی
۱۴۴.....	سقف اماکن ورزشی

۱۴۴.....	موقعیت و شرایط کلی استقرار ورزشگاه‌ها
۱۴۶.....	نمونه سؤالات تستی فصل سوم
۱۵۰.....	پاسخنامه سؤالات تستی فصل سوم
۱۵۱.....	فصل چهارم: استانداردهای اماکن ورزشی
۱۵۴.....	استانداردهای سالن‌های ورزشی
۱۵۸.....	استادیوم‌های ورزشی
۱۶۱.....	مناطق چهارگانه ایمنی در استادیوم‌ها
۱۶۲.....	پلیکان‌های اماکن ورزشی
۱۶۳.....	پارکینگ‌های اماکن ورزشی
۱۶۴.....	انبارهای اماکن ورزشی
۱۶۴.....	دیوارهای سالن‌های ورزشی
۱۶۴.....	درب‌ها و خروجی‌های سالن‌های ورزشی
۱۶۵.....	استانداردهای تأسیسات ورزشی روباز
۱۶۶.....	حمام‌ها و سرویس‌های بهداشتی
۱۶۷.....	رختکن‌ها
۱۶۸.....	استانداردهای دما در استخرهای شنا
۱۷۳.....	مقایسه دیگ فولادی و چدنی
۱۷۳.....	باسداکت، ترانکینگ، کف‌گیر و اسکیمپر
۱۷۴.....	انواع استخرهای شنا
۱۷۵.....	استخرهای شنا برحسب شیوه تصفیه آب
۱۷۶.....	خصوصیات سقف و کف ساختمان
۱۷۷.....	شناخت زمین و پی‌سازی
۱۷۸.....	انواع زمین از نظر جنس و دانه‌بندی
۱۷۹.....	انواع زمین از نظر کندن و جا به جا کردن
۱۸۰.....	تعدیل چیست

۱۸۰.....	واژه‌ها و عناوین اجرای پروژه‌های ورزشی
۱۸۲.....	انواع روش‌های اجرای کار
۱۸۳.....	روش‌های عقد قرارداد
۱۸۴.....	مقررات مالی بر اجرای پروژه‌ها
۱۸۴.....	روند اجرای پروژه‌های ساختمانی ورزشی
۱۸۵.....	تحويل پروژه‌های ورزشی
۱۸۶.....	چمن
۱۸۶.....	چمن‌ها بر اساس عادت رشد
۱۸۸.....	زمان کاشت چمن‌های ورزشی
۱۸۹.....	بذر چمن
۱۸۹.....	جدول زمانی نگهداری و مراقبت از چمن‌های فصل گرم و فصل سرد
۱۹۱.....	ویژگی‌های چمن خوب
۱۹۲.....	مقایسه انواع گونه‌های چمن
۱۹۲.....	زهکشی زمین
۱۹۳.....	آبیاری زمین چمن
۱۹۳.....	ملزومات احداث زمین چمن
۱۹۴.....	سربرداری چمن
۱۹۴.....	چمن‌زنی
۱۹۶.....	نگهداری و انبار کردن چمن‌زن
۱۹۶.....	خط‌کشی زمین
۱۹۷.....	زمان کوددهی
۱۹۷.....	ترمیم چمن
۱۹۸.....	چگونگی ایجاد سیستم زهکش فنی
۱۹۹.....	زدن غلتک
۱۹۹.....	کاهبرگ

۱۹۹.....	موارد کلیدی برای مراقبت از زمین‌های خاکی
۲۰۰.....	عوامل موثر روی میزان غذایی چمن
۲۰۰.....	آفات و بیماری‌های چمن
۲۰۲.....	چمن‌های ورزشی مصنوعی
۲۰۳.....	نمونه سؤالات تستی فصل چهارم
۲۰۸.....	پاسخنامه سؤالات تستی فصل چهارم
۲۰۹.....	فصل پنجم: کاربرد چک‌لیست‌ها در مجموعه‌های ورزشی
۲۱۰.....	کاربردهای چک‌لیست
۲۲۶.....	سؤالات تشریحی فصل پنجم
۲۲۷.....	منابع و مأخذ

مقدمه

مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی یکی از مهم‌ترین دروس رشته مدیریت ورزشی می‌باشد. حمد و سپاس خداوند متعال که به ما توفیق داد، قدمی در راه برطرف نیازهای آموزشی برداریم. هدف اصلی از نگارش این کتاب افزایش روزافزون دانشجویان، مربیان و معلمان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی و علاقه آن‌ها نسبت به مدیریت اماکن و تأسیسات ورزش می‌باشد.

مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی ویژگی‌های و امکانات اماکن ورزشی، فضاها، اندازه و حریم‌های زمین‌های ورزشی، نحوه مدیریت و حفظه‌نگه‌داری و چگونگی ایمن‌سازی فضاهای ورزشی را نمایان می‌کند. کتاب از پنج فصل تشکیل شده است که در فصل اول، تاریخچه اماکن ورزشی، اندازه اماکن ورزشی، اهمیت فضاها و امکانات ورزشی اشاره شده است. در فصل دوم، شاخص‌های طراحی و ساخت اماکن ورزشی، عوامل مؤثر بر جاییابی مکان مناسب ورزشی و مسئولیت‌های مدیران و کارکنان مجموعه ورزش پذیرداخته شده است و فصل سوم و چهارم ایمنی، امنیت و بهداشت و استانداردهای اماکن ورزشی و در فصل پنج چک‌لیست‌های اماکن ورزشی پرداخته شد.

در کتاب حاضر سعی شده است مطالب و نکات ضروری به طور کامل پوشش داده شود. در این کتاب ابتدا مطالب و نکات هر فصل آورده شده است و در پایان هر فصل سوالات تستی و تشریحی هر فصل گنجانده شده است. امید است، مطالعه این اثر ارزشمند برای تمامی دانشجویان، مربیان و مدیران اماکن و تأسیسات ورزشی نقش مؤثری بوده و موجب پیشرفت و آموزش بهتر آن‌ها گردد.